

**2008 MALÎ YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE
KANUNU TASARISI İLE 2006 MALÎ YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİNHESAP KANUNU
TASARISI'NIN PLAN VE BÜTÇE
KOMİSYONU GÖRÜŞME
TUTANAKLARI**

BAŞKAN: Sait AÇBA (Afyonkarahisar)
BAŞKANVEKİLİ: Mehmet Altan KARAPAŞAOĞLU (Bursa)
SÖZCÜ : Hasan Fehmi KINAY(Kütahya)
KÂTİP : Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

-----O-----

31.10.2007

İÇİNDEKİLER

- BAŞBAKANLIK
- Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı
- Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı
- Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanlığı
- Türkiye Bilimler Akademisi Başkanlığı
- Basın-Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü
- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü
- Özürlüler İdaresi Başkanlığı
- Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

.....

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz.

Sayın Akif Hamzaçebi, buyurun efendim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başbakan Yardımcısı, Sayın Bakanlar, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, bürokrasinin çok değerli mensupları; Sayın Başkan görüşmeler biraz monotonlaştı.

BAŞKAN – Hareketlendirelim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Ben müsaade ederseniz bir anımı anlatarak konuşmama başlamak istiyorum. Bürokraside görev yaptığım zamandı, o zaman Sayın Tansu Çiller Başbakanı. Devlet Planlama Teşkilatında toplantılar yapılıyordu. Toplantıya üst düzey bürokratlar katılıyordu çoğunlukla. Amaç, beyin fırtınası yaparak Türkiye'nin gündemindeki sorunları ve öncelikli projeleri tespit etmekte, güzel sonuçlar da çıkıyordu. O toplantıların birisine ben de katılmışım, ama benim görev alanıma ilişkin konu henüz gelmediği için tartışılan konuları dinliyordum. Yeni bir kurumun oluşturulması konuşuluyordu, böyle bir projeden söz ediliyordu, ama çok sayıda İngilizce kelime kullanılmıştı. Örneğin, bir müsteşarımız diyor ki “Bu yaratacağımız kurum bir public body olacak sanki, böyle olacak.” Sonra bir başka müsteşar “Hayır public body olmayacak, bu same public body olacak” dedi “tam public body değil, öyle olursa yanlış anlaşılır.” Sonra ben de sayayım dedim, yaklaşık beş dakika içinde bir 40 tane İngilizce kelimeyi saymışım.

Bunu niye anlattım? Şimdi, öğleden önce iki arkadaşımız, bir iktidar grubundan, bir de muhalefet grubundan NGO'ları konuştular, ama NGO'ların ne olduğunu

açıklamadılar. Yani, bir NGO'yu konuştuk da NGO nedir? Herkes biliyor olabilir ama bilmeyenler de olabilir belki. Sivil toplum örgütleri demek istiyor arkadaşlarımız, none government organization. Bu da bende sivil toplum kavramını çağrıştırdı, NGO'dan ben de sivil topluma geleyim dedim. Bu bütçelerle de bağlantılı olduğunu düşünüyorum konunun.

Sivil toplum, demokrasiyle birlikte düşünmemiz gereken bir kavram. Esasen demokrasiyi sadece birtakım hukuki düzenlemeler, sadece organizasyona yönelik birtakım düzenlemeler bütünü olarak almak yanlış olur, çünkü demokrasiye baktığımızda, demokrasinin tarihî gelişimine baktığımızda, bunun, esas itibarıyla, sivil toplumun güçlü olduğu ülkelerde, toplumlarda önce ortaya çıktığını görüyoruz, yani Batı medeniyetinin ürünü olan bir kurum demokrasi. Bu yönüyle birçok ülke için, toplum için erişilmesi gereken bir ideal aynı zamanda.

Sivil toplum her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de önemli, demokratik her ülkede sivil toplum önemli, Türkiye'de de sivil toplum son derece önemli. Sivil toplumu devlet dışındaki, devlet alanı dışındaki tüm kurumlar olarak veya vatandaşın kendisi olarak almak daha doğru. Bizde biraz da belki hep sivil toplum örgütü kavramı nedeniyle, sivil toplum deyince aklımıza hemen sivil toplum örgütleri geliyor. Oysa, sivil toplum örgütleri, sivil toplum kavramı içerisinde sadece bir unsur. Onun dışında, bizzat ferdi, bireyin kendisine kadar herkes sivil toplumda kendisini gösterebilir, kendisinin fikirlerini ortaya koyabilir, birtakım sivil inisiyatifler, İnternet grupları, aile, efendim, felsefe, hukuk gibi kavramlar, kurumlar hepsi sivil toplumun parçası.

Sivil toplumun güçlü olduğu ülkelerde demokrasiler daha güçlü, sivil toplumun güçlü olmadığı ülkelerde demokrasiler daha zayıf. Bizim Türkiye olarak, Türk toplumu olarak, aslında asıl problemimiz buradadır. Sivil toplum yeteri kadar güçlü olsa, hükümetlerin antidemokratik düşüncelerinden, kadrocu düşüncelerinden o kadar rahatsız olmayız, çünkü sivil toplum ona izin vermez, müsaade etmez. Bizde bu güçlü olmadığı için, birtakım uygulamalar, düşünceler, örneğin iktidarın, iktidar partisinin birtakım eylemleri bütün toplumda, bütün vatandaşlarda haklı olarak birtakım tedirginliklere neden oluyor. Örneğin, Türkiye'de bir Anayasa tartışması var. Şimdi, terör nedeniyle bu tartışma ikinci plana indi, ama, Anayasa konusunda üniversite öğretim üyeleri görüş ifade etmeye kalkıştığı anda, Sayın Başbakan "Herkes kendi işine baksın." diyor. İşte bu sivil topluma güvensizliktir, sivil topluma inançsızlıktır, demokrasiye güvenmemektir. Demokrasiye inanan, demokrasiyi içselleştirmiş kişiler, yönetimler, çok seslilikten rahatsız olmazlar, tersine, ondan mutlu olurlar. "Herkes kendi işine baksın." denilen konu, yani o iş, Anayasa değişikliği konusu, aslında sivil toplumun işidir. Sivil toplumun yeteri kadar güçlü bir talebi, isteği olursa yapılacak anayasalar, toplumsal sözleşme olarak ifade ettiğimiz o metinler o kadar güçlü olurlar.

Anayasa deyince hemen bu gündemimizdeki konuyla ilgili bir bağlantısını da kurmak istiyorum. Bu Anayasa taslağını tartışacak değilim, ama bu Anayasa taslağında yer alan bir madde doğrudan kadınlarla ilgili olduğu için ve şu an kadının konularıyla ilgili olarak bir Sayın Bakanımız burada olduğu için, o taslaktaki o maddeyi, izninizle, dikkatlerinize sunmak istiyorum. Bizim yürürlükteki Anayasa'mızın 10'uncu maddesinde bir hüküm vardır. Bu hüküm 10'uncu maddeye 2004 yılında 5170 sayılı Kanun'la eklenmiştir. Bakın, 2004 yılındaki değişiklik. Der ki madde: "Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir; devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür." Avrupa Birliğine uyum çerçevesinde değiştirilen bir madde. Bu fıkra yeni Anayasa taslağında yer almıyor, yani "kadınlar ve erkekler eşittir" şeklindeki bir cümle yer almıyor. Bunu savunmak mümkün olabilir. Efendim, zaten eşittir, yani eşitlik "tüm vatandaşlar eşittir" şeklinde bir hüküm olduğuna göre böyle bir hükme gerek yok denilebilir. Ancak, bu, pozitif ayrımcılık kuralının bir uzantısı olan bir maddedir, olması gerekir, ama bunun yerine bir başka şey koymuş o taslağı kaleme alan bilim heyeti, şöyle bir madde demiş onun yerine: "Kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engelliler gibi özel surette korunmayı gerektiren kesimler

için alınan tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.” Yani kadınlar ile çocuklar, yaşlılar ve engellileri aynı gruba koymuşuz. Bu yanlış bir anlayış değerli arkadaşlar. Engelliler tabii ki özel surette korunacaktır, tabii ki herkes eşittir kuralı çerçevesinde çocuklar da büyüklerle eşittir. Hiç tereddüdümüz var mı? Ama, çocukları koruyacak özel kuralları koymak zorundasınız, çünkü çocuklar korunması gereken kişilerdir. Kadınları şimdi özel surette korunması gereken kişiler grubu içerisine alırsanız, kadına bakış açısının yanlışlığı ortaya çıkar.

Şimdi, bunu bu bilim heyetinin eksikliği olarak mı almak lazım, koskoca bir bilim heyeti, bilim adamları heyetinin kadına bakışı olarak mı almak gerekir, yoksa, bu Anayasa taslağını bu heyete sipariş eden, veren iktidar partisinin anlayışı olarak mı almak gerekir veya her ikisinin bulunduğu bir anlayış mı olarak almak gerekir? Ama, nereden bakılırsa bakılsın, kadına bakışta bir eksiklik, bir yanlışlık ulaştığımız bu seviyede, medeniyet seviyesinde, medeniyet seviyesinden bir geriye gidiş söz konusudur.

Değerli arkadaşlar, Anayasa tartışmalarını genel olarak bağlayacak olursak, sivil toplumun, tüm vatandaşların içselleştirdiği, benimsediği bir değişiklik ancak yapılırsa doğru bir değişiklik olabilir. Tabii ki bunun temel kurallarını da hepimiz biliyoruz.

Değerli arkadaşlar, Başbakanlık ve bağlı kurumlarının bütçelerini görüşüyoruz. Başbakanlık, bürokrasinin en üst örgütü, Başbakanlık Müsteşarı da bürokrasinin en tepe noktasındaki kişidir. Bürokrasi nedir? Bürokrasi, bakış açısına göre değişir. Bürokrasiyi vatandaşa sorduğumuzda, vatandaşın bürokrasiden algıladığı, memurların görevini kötüye kullanması veya memurların meşru görevlerinin gerektirdiğinden daha fazla otoriteye sahip olması veya zamanla otoritenin belli ellerde, kişilerde toplanması gibi algılanır. Ortalama vatandaşın bürokrasi konusundaki değerlendirmesi, düşüncesi budur. Yer yer bu düşünce doğrudur da yani bu düşüncenin doğru, haklı yanları da vardır. Ancak, öte yandan, bürokrasi, bulunduğu ülkeye, topluma hizmet etmekle görevli, yükümlü olan bir organizasyondur, bir bütündür. Yönetimin, hükümetlerin bürokrasiye bakışı bu noktada çok önemli olmaktadır. Bürokrasiyi yönetimler de vatandaşın gözündeki gibi algılayıp o sorunları gidermek yerine, bürokrasi kötülenmesi, efendim, yok edilmesi gereken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - ...bir kurum olarak değerlendirilirse, bürokrasi ülkeye hizmet edemez, bürokrasiyi siyasallaştırırsınız. Siyasallaşan bürokrasi de ülkenin önündeki en büyük sorunlardan, kurumlardan birisi olur. Bürokrasi, bir kere, bilgi birikiminin, uzmanlığın en üst düzeyde olduğu yerdir. Bütün mesele, bütün problem, hükümetlerin bu gücü kullanabilme yeteneğindedir. Bu gücü eğer kullanabilme yeteneğini hükümetler gösteriyorsa, gerçekten çok başarılı sonuçlar alır. Aksi takdirde, bürokrasideki kadrolar benim kadrolarım değil deyip oralara takılır kalırsanız, bürokrasi amaca hizmet edemez. Bu hükümetin beş yıllık dönemde bürokrasideki problemi buydu, bürokrasiye maalesef olumlu yaklaşmadığı, önceki hükümetin görevlisi, benim hükümetimin görevlisi gibi baktığı. Bunları geçmişte çok konuştuğumuz için ayrıntısına çok fazla girmek istemiyorum. Bürokrasiye öyle bakmamak gerekir. Hangi hükümet döneminde atanmış olursa olsun görevliler -sonuçta, bir hükümet döneminde mutlaka atanacaktır- o hükümet döneminde atanmış olması, o bürokratin o hükümetle aynı siyasi görüşte olduğu anlamına gelmez. Aynı siyasi görüşte olabilir olmayabilir, hiç önemli değildir, çünkü bürokrat işine hiçbir zaman siyaseti bulaştırmaz. Ancak, bu dönemde farklı örneklerini de görebiliyoruz. Örneğin, bir bürokrat çıkıyor, 22 Temmuz seçiminden iki gün önce ilçesindeki, beldesindeki seçmenleri arayıp iktidar partisine oy vermesini talep edebiliyor. Bu doğru değil, bu doğru değil değerli arkadaşlar.

Şimdi, bürokrasiye oligarşik bir kurum olarak yaklaşmayalım, bürokrasinin sorunlarını çözelim. Başbakanlık Müsteşarına da Başbakanlığa da bu çerçevede son derece büyük bir görev düşmektedir.

Birkaç noktada kısa değerlendirmeler yaparak ve sorularımı da bu bölümde sorarak konuşmamı bitirmek istiyorum. Hükûmetin programında ve üç aylık eylem planında istihdam üzerindeki sosyal yüklerin azaltılacağı söylenmektedir. İstihdam üzerindeki sosyal yüklerin azaltılması Türkiye'nin rekabet gücünün artırılması gibi bir gerekçeye dayandırılıyor. Doğru, Türkiye'de istihdam pahalıdır, istihdamın maliyeti yüksektir, istihdam üzerindeki vergilerde Türkiye OECD'de birinci sıradadır. Bu yükün azaltılması gerekir ki, Türkiye, rekabet gücünü kazanabilsin. Tabii rekabet gücüyle ilgili kur rejimini de tartışabiliriz, ama konumuz istihdam olduğu için onu söylüyorum. Ancak, burada istihdamın maliyetini düşürmek için ilk sıraya sosyal yükleri alırsanız, bu doğru değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – İki dakika ekliyorum.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – O zaman işletmelerin özürlü istihdamı yükümlülüğünü kaldıracaksınız demektir, hükümlü istihdamı yükümlülüğünü kaldıracaksınız demektir, işletmelerin birtakım sosyal tesisler yapma yükümlülüğünü kaldıracaksınız demektir. Bunu sosyal devlet anlayışıyla bağdaşır bulmuyorum. Türkiye'nin rekabet gücünü kazanması, gelip gelip işletmelerdeki bu sosyal yüklerin kaldırılmasına dayanmamalı. Bu kadar dar bakmamalıyız. Bunları kaldırmak suretiyle Türkiye'nin rekabet gücü kazanması mümkün değildir.

Diğer bir konu, Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı geçen yasama döneminde kurulmuştu, ama yasası gereği bütçesini burada görüşemiyoruz. Ben, Sayın Bakandan o konuda daha sonra ilgili kurumun bir raporunu, dokümanını alabilirsem mutlu olurum. Bu süre içerisinde bu ajans hangi faaliyetleri yapmıştır, durum nedir, amacına ulaşmış mıdır, danışma kurulu nasıl oluşturulmuştur? Örneğin, danışma kurulunda konuyla ilgili sivil oluşumların temsilcileri var mıdır, onu merak ediyorum.

Bir diğer konu, Sayın Çubukçu Bakanımızın geçen yılki bütçe konuşmasında bize söylediği bazı konular vardı. Oralarda neredeyiz, onu öğrenmek istiyorum. O konular şunlar:

Sayın Bakanın geçen yılki konuşmasından alıyorum, cümleler okuyorum. Birincisi "Aile edindirmeyi düzenleyen yeni tüzük yıl sonuna kadar çıkarılacaktır, 2006 sonuna kadar." Acaba çıktı mı? Kasım 2006 bu tutanağın tarihi.

"120 sevgi evinin inşaatına başlanmıştır." deniliyor. "Hâlen 160 sevgi evinin yapımıyla ilgili ihale ve proje aşaması sürmektedir." Burada ne durumdayız?

"Ülke genelinde 35 engelsiz yaşam merkezinin inşaatına başlanmıştır." Bunlarda ne durumdayız? "Ayrıca, 105 adet engelsiz yaşam merkezi yapımıyla ilgili projeler sürdürülmektedir." Orada ne durumdayız?

"5.518 yaşlımıza hizmet verilmektedir." deniliyor. Hâlen hizmet sunulan yaşlı sayısı nedir?

"Hükûmetin yaşlı ve yaşlılık sorunlarını araştırarak bir enstitü kurulması yönündeki çalışmaları da tamamlanma aşamasına gelmiştir. Konuyla ilgili taslak da Bakanlar kuruluna sunulacaktır." Bu taslak acaba sunuldu mu, tasarıya dönüştü mü?

"98 yılında yürürlüğe giren 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun uygulama sürecinde yaşanan sorunlar dikkate alınarak yeni yasa değişikliği teklifi de öneri olarak sunulmuştur." Acaba burada ne durumdayız?

Kadın istihdam politikalarını tespit konulu çalıştay düzenlenmesi yine Sayın Bakanın vaatleri arasında. Acaba bu düzenlendi mi?

"Kadına yönelik şiddetin izleme komitesi kurulması çalışmaları başlatılmıştır." Acaba bu komite kuruldu mu ve nasıl bir çalışma yaptı, çalışma sonuçları nedir?

Görme özürlü kadınlar kuruluyunun düzenlenmesi söyleniyor. Acaba, o düzenlendi mi?

“2005 yılında başlatılan Türk aile yapısı araştırması rapor aşamasına gelmiş bulunmaktadır.” Muhtemelen rapor yayınlanmıştır diye tahmin ediyorum. O rapordan alabilirsem memnun olurum.

Yine, istihdamla ilgili bir konu. “Ülkemizde istihdamı sağlanmış özürhümlerinin çoğunun özür oranlarının yüzde 40 ila 60 arasında yığıldığını tespit etmiş bulunuyoruz. Yani, özür oranı yüzde 60'ın üzerinde olanlar işveren tarafından tercih edilmemektedir.” Çok doğru. “Bu sorunu ortadan kaldırmak için ağır özürhümlü çalıştıran işyerlerine korumalı işyeri statüsü verilecek ve devletçe desteklenecektir. Nitekim yeni Özürhümler Yasamızda da bu uygulama düzenlenmiştir.” Burada ne durumdayız? Gerçekten bu çok önemli bir toplumsal sorun, bunu aşmamız gerekiyor. Bu konuda Parlamento olarak üzerimize ne düşerse yapmalıyız diye düşünüyorum.

Yine, özürhümlü kadınların günlük yaşam aktivitelerinde karşılaştıkları sorunların kapsamlı bir araştırmayla ortaya konulması öngörülmektedir. Bu çalışmalar da acaba ne durumdayız? Bir kısmı sonuçlanmış olabilir, bir kısmı hâlen devam ediyor olabilir. En azından bilgilenirsek son derece mutlu olurum.

Son cümlem şu: Geçen dönem Başbakanlıkta atamalarla ilgili bir kadro vardı. Bu kadro milletvekillerinden oluşuyordu yalnız, yani ilgili bakanlıkların teklif ettiği atama kararları, o çekirdek, bir iki kişilik milletvekili kadrosunun onayı olmadan Başbakana sunulmuyordu ve köşke gitmiyordu. Bu belki fiilen orada oluşan, odaları olan milletvekilleri olmayabilir, o kısmını bilemiyorum. Önemli olan, bu uygulamanın hâlen olup olmadığı? Bunun birkaç örneğini biliyorum bürokraside. Bazı kararlar, ilgili hükümetin bakanları olmasına rağmen, o kadroyu aşmadığı için Köşke gidememişti, Başbakana sunulamamıştı, oradan geri dönmüştü hatta. Bu uygulama bu yasama döneminde de devam edecek mi, yoksa buna son verildi mi? Yoksa, Cumhurbaşkanlığı nasıl olsa Adalet ve Kalkınma Partisinden bir arkadaşımızın geçtiği, oturduğu bir makam oldu, artık bu uygulamaya da gerek yok mu deniliyor?

HALİL AYDOĞAN (Afyonkarahisar) – Bu söylediğiniz somut mu?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Somut örneklerini arzu ederseniz verebilirim.

HALİL AYDOĞAN (Afyonkarahisar) – Belgesi var mı?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Efendim, belge olmaz, örneklerini arzu ederseniz verebilirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.